

JOSEP LLUÍS RIBES | Autor de l'exposició 'El món de Gaspar de Portolà'

“A Balaguer es prepara una exposició permanent sobre la figura de Gaspar de Portolà”

Ribes, llicenciat en Geografia i Història i màster en Museografia Didàctica per la UB, és el responsable de la Sala Montsuar de l'IEI, que acull *El món de Gaspar de Portolà*, que es pot visitar fins al 15 de febrer.

Què hi veurà el visitant a l'exposició?

L'exposició vol ser una aproximació al context històric en què s'emmarca l'expedició comandada per Gaspar de Portolà a l'Alta Califòrnia el 1769. Es tracten un conjunt determinat de temes que ajuden a explicar els precedents històrics i la realitat social i política de Nova Espanya a mitjans del segle XVIII i els motius que motivaren l'expansió colonitzadora cap al nord-oest d'Amèrica. El visitant també trobarà un apartat de cartografia i un audiovisual on s'explica la història real de dos amics, soldats de la Companyia Franca de Voluntaris de Catalunya, que van participar en l'expedició Portolà.

Gaspar de Portolà fou un lleidatà il·lustre, però la seua figura no ha estat gaire reconeguda. Per què?

A l'actualitat potser sí que per a la majoria de ciutadans de les noves generacions aquesta història és poc coneguda. En tot cas, a Balaguer es prepara el projecte d'una molt bona exposició permanent sobre Gaspar de Portolà. Paga la pena la visita a Balaguer, donar un tomb per la Plaça Mercadal on estava situada la casa pairal dels Portolà i arribar-se a la Plaça Pau Casals, on hi ha l'estàtua entranyable del personatge i que nosaltres hem agafat per a formar el cartell de l'exposició de l'IEI. L'objectiu final de l'exposició és divulgar amb rigor i remarcar els valors positius,

que sens dubte hi fóren, en l'aventura d'aquells homes i dones del segle XVIII al nord-oest d'Amèrica.

La mostra fa palesa la gran quantitat de militars catalans, valencians i illencs que hi van anar. Sorpren.

Sí, efectivament, sorprèn atesa la tradicionalment escassa participació catalana en l'afer de les Índies. És clau en l'explicació de les causes considerar el context de reformes polítiques i econòmiques introduïdes a Nova Espanya per acabar amb la corrupció, el tràfec d'influències, el clientelisme i, sobre-

tot, per incrementar els ingressos de la hisenda reial. **Mai oblidà els seus orígens, Gaspar de Portolà. De fet, l'edifici actual de la Diputació s'aixeca damunt un antic hospici bastit gràcies a una donació seua.**

Així ho podríem creure, oi? Potser sí que va conservar sempre la seva vinculació emocional a la terra, perquè no era gens freqüent que els veterans tornessin a Espanya. La majoria van quedar-se i es van naturalitzar. Portolà, en canvi, després de la seva llarga estada a Puebla, d'on n'era governador, va tornar al seu aquarterament, el *Numancia*, amb seu a Barcelona; d'allí a Balaguer i, finalment, la primavera de 1786, a Lleida, amb càrrec de tinent de rei. A la tardor d'aquell mateix any ja va morir. La testamehtaria de Portolà fou localitzada pel Dr. Boneu i publicada per ell i pel Dr. Isidro Puig Sanchis a l'IEI el 2012. Portolà deixà una bona part dels seus béns per a les obres pies que decidissin els marmessors i fou així com, efectivament, es va construir l'hospici de la ciutat, a la Plaça del Cruçifici. I si, tal com molt bé diu, sobre aquell vell edifici s'aixeca actualment el Palau de la Diputació de Lleida.